

עקרונות לטיפול במשפחות של פצועי מלחמה ובילדיהם

פציעה בקרב היא אירוע משנה חיים המשפיע על המשרת שנפצע, על ילדיו, ועל בני משפחה ואנשים קרובים אחרים.

ילדים של אנשי צבא הם ילדי האומה שלנו, והם מייצגים אוכלוסייה פגיעה בתא המשפחתי שנפגע. פציעה של הורה מהווה איום משמעותי עבור ילדים בכל גיל ותהיה מאתגרת אפילו למשפחות צבאיות עם החוסן המרשים ביותר.

פציעה של הורה מהווה איום משמעותי עבור ילדים בכל גיל ותהיה מאתגרת אפילו למשפחות צבאיות עם החוסן המרשים ביותר.

פציעה של הורה משבשת את המערכת המשפחתית – את שגרת היום, הלכידות ותחושת הביטחון. חשוב להבין שפציעה של הורה יכולה לשנות את תפיסת ההורה שנפצע בעיני הילד, ולערער עבור הילד את תפיסת השלמות הגופנית של עצמו. פציעת מלחמה גם תשפיע על דפוסי הורות קיימים, מכיוון שההורה שנפגע וההורה האחר שניהם חווים תגובות רגשיות משלהם ומתמודדים עם

מציאות מורכבת של טיפול רפואי ושיקום לאורך זמן. לעתים קרובות, המבוגרים לא יודעים איך לדבר עם הילדים על הפציעה או כמה ואיזה סוג של מידע לשתף.

כתוצאה מפציעת מלחמה של הורה, ייתכן שרבים מבני המשפחה יפגינו מצוקה בשלבים הראשונים שברוב המקרים תהיה זמנית. מרבית הילדים יישארו

בריאים גם בנוכחותו של המתח החדש בחיי המשפחה, אך יש ילדים שיחוו מסלולים משני חיים בהתפתחותם הרגשית ו/או במערכות היחסים האישיות שלהם. הכרה ושימוש בעקרונות הטיפול הבאים על ידי משפחות פצועי המלחמה שלנו יעודד גישות מבוססות-ראיות שיכולות לסייע לצמיחה בריאה והחלמה. עקרונות אלה יכולים לשמש אנשי מקצוע בבתי חולים ובקהילה, בסביבה צבאית או אזרחית.

תקווה. מכיוון שמשפחות לא תמיד בטוחות איך לשתף מידע קשה עם הילדים, הן עשויות להפיק תועלת מהנחיה מקצועית מה לומר ואיך לומר זאת.

תכניות המיועדות למשפחות הפצועים חייבות להיות רגישות התפתחותית ותואמות גיל השירותים והתכניות חייבים להתחשב בתגובות ההתפתחותיות הייחודיות של ילדים בכל הגילים והמגדרים, ולהתחשב בכך שהמצוקה, צורכי הטיפול והיכולת התקשורתית ישתנו בהתאם לגיל הילד.

הטיפול במשפחות הפצועים יהיה לאורך זמן ויימשך מעבר לאשפוז המיידי. השירותים צריכים להתאים את עצמם לצרכים המשתנים של משפחות פצועי קרב לכל אורך תהליך הטיפול והשיקום. ההתערבויות חייבות לפגוש את המשפחה במקום שבו היא נמצאת בתהליך ההבראה, מתוך הכרה בחוזקות ובאתגרים הייחודיים של כל משפחה, ובנוסף לצפות מראש את צרכיה העתידיים במעבר לקהילה חדשה או לדרך חיים חדשה.

טיפול יעיל במשפחות הפצועים מחייב קהילה טיפולית עם קשרים פנימיים. התערבויות יעילות דורשות שיתוף פעולה ותיאום שירותים בין המשפחה, מערכת הבריאות ומשאבי הקהילה הצבאית והאזרחית. שיתוף פעולה זה מטפח קהילה טיפולית שחורגת מגבולות מקצועיים מסורתיים לאורך השיקום וההחלמה.

הטיפול חייב להיות מותאם תרבותית. אנשי מקצוע מתחומי הרפואה והקהילה שבאים במגע עם משפחות של פצועי

העקרונות של עזרה ראשונה נפשית חיוניים לתמיכה

במשפחות הפצועים. טיפול באנשי כוחות הביטחון שנפצעו ובמשפחותיהם צריך לכלול את האלמנטים המרכזיים של עזרה ראשונה נפשית (PFA – Psychological First Aid): הענקת ביטחון, נחמה, מידע, סיוע פרקטי, והפניה למשאבים קהילתיים מתאימים – כולם יתמכו בהחלמה בריאה של המשפחה.

הטיפול הרפואי בפצועי מלחמה חייב להתמקד במשפחה. הטיפול בפצועי מלחמה חייב לכלול דאגה לצורכי המשפחה, ובאופן ספציפי צריך לכוון להקלת מצוקת המשפחה, שמירה על תפקוד ההורים, וטיפול תקשורת יעילה בין ההורים לילדים בנוגע לפציעה.

גורמי הרפואה צריכים לצפות למגוון תגובות לפציעת מלחמה.

פציעה חמורה תאתגר גם את המשפחות הבריאות ביותר. מרבית אנשי הצבא, וילדיהם ומשפחותיהם, יסתגלו לפציעות שנגרמו. אך יהיה אחרים שיתקשו להתמודד עם השינויים. חלק מהם אף יפתחו בעיות שמצריכות טיפול. גורמי הרפואה צריכים לצפות למגוון התגובות הרחב הזה ולהיות מוכנים לענות לצורכי המשפחה מרגע שהם מזהים צרכים אלה.

תקשורת על הפציעה היא מרכיב חיוני של הטיפול במשפחת

הפצוע. תקשורת יעילה לגבי הפציעה משמעה שיתוף מידע מתאים, נכון ובזמן עם ובין בני המשפחה, החל מרגע ההודעה על הפציעה והמשך בטיפול ובשיקום. התקשורת צריכה להיות מכיולת לטיפול בחרדה של המטופל והמשפחה ולשמור על

משפחות, קהילות וגורמי רפואה חייבים להיות בעלי ידע.
אנשים, משפחות, אנשי מקצוע, ארגונים וקהילות – לכולם יש צורך בחומרי הדרכה והכשרה איכותיים כדי להתמודד עם האתגרים שעמם מתמודדות משפחות של פצועי מלחמה. הדרכה אפקטיבית תוביל לפיתוח מיומנויות בקרב כל הצדדים, ותיצור העצמה בקרב קהילות ומשפחות. פיתוח ידע חדש הוא מרכיב יסודי במילוי צרכיה של אוכלוסייה ייחודית זו בצורה הטובה ביותר.

מלחמה צריכים להיות בעלי כשירות תרבותית ושפתית כדי לעבוד עם משפחות שונות, בין שהן בעלות הרכב מסורתי או לא מסורתי, ומרקעים אתניים ודתיים מגוונים. חיוני שכל גורמי הרפואה והקהילה שמעניקים שירותים יבינו ויכבדו את החוויות והמסורות הייחודיות של משפחות צבאיות.

קהילות הטיפול צריכות להסיר חסמי שירות. חסמים להתערבות עלולים לסבך את תהליך ההחלמה התקין של פצוע המלחמה ובני משפחתו. חסמים אלה יכולים לכלול קשיים בהנגשת הטיפול הרפואי או השירותים הקהילתיים למשפחה. בנוסף, חוסר מודעות או הבנה בקהילה לגבי הצרכים של משפחת פצוע מלחמה, או הסתייגות של המשפחה מלבקש סיוע (בגלל סטיגמה), יכולים גם הם להגביל את ההתערבות המוענקה למשפחה ולפגוע בהחלמה.

המרכז לחקר דחק טראומטי
המחלקה לפסיכיאטריה
האוניברסיטה לרפואה צבאית
4301 Jones Bridge Road
Bethesda, MD 20814-4799
www.CSTSonline.org

